



VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

INFORMACINIS BIULETENIS Nr.5/6 (317/318) 2021 BIRŽELIS/LIEPA

IŠ DIPLOMŪ ĮTEIKIMO ŠVENČIŲ VILNIAUS IR TELŠIŲ FAKULTETUOSE

V. Jankausko ir
S. Butrimienės nuotraukos





VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS KRONIKA

Birželis

- Tamošaičiu galerijoje „Židinys“ veikia paroda „Protėvių ženklai tradicinėje tekstilėje. Juostos“
 Lodzės dailės akademijos galerijoje „Od Nowa“ veikia VDA pedagogų (I. Skauronės, R. Bartkevičiaus, M. Marcelionytės-Paliukės, Ž. Jasutytės) darbų paroda
 Galerijoje „Atletika“ ir Vilniaus fotografijos galerijoje veikia Fotografijos ir medijos meno katedros absolventų paroda „O ką, jeigu?“
 7 d. VDA bibliotekos skaitykloje atidaroma Eglės Žostautaitės tapybos paroda „Palkti“
 8 d. Galerijoje „Artifex“ atidaroma Marijos Sučilaitės paroda „Hortus conclusus“
 8 d. VDA darbuotojų ekskursija į Vilniaus paveikslų galeriją, kur veikia Prancišaus Smuglevičiaus paroda „Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“
 9 d. Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje atidaroma VDA scenografinių



Juostų paroda Tamošaičiu galerijoje „Židinys“

- absolvenčių paroda „Portalai“
 17 d. Tamošaičiu galerijoje „Židinys“ vyksta 20-asis meno ir kolekcinių vertybų aukcijonas „Ars Via“
 17 d. „Umédés“ festivalyje pristatoma Linos Michelkevičės knyga „Būti dalimi“
 18 d. Bakalauro studijų diplomų įteikimas Vilniaus fakultete
 18 d. Galerijoje „Kreatoriumas“ atidaroma Eimučio Markūno paroda „Ir jie išvengė tamsos svorio...“
 21 d. Galerijoje „Akademija“ atidaroma skulptoriaus Ramūno Almino paroda „Horizontas“
 22 d. Galerijoje „Artifex“ ir K. Sirvydo skvere atidaroma paroda „Laikinos jungtys“
 23 d. Galerijoje „5 malūnai“ atidaroma M. Marcelionytės-Paliukės paroda „(I)piešinys“
 25 d. Galerijoje „Akademija“ atidaroma Lauryno Martinionio (1997–2018) tapybos paroda „Tranzas“
 25 d. Bakalauro diplomų įteikimas Telšių fakultete
 29 d. Kupiškio viešojoje bibliotekoje pristatoma knyga „Petras Kiaulėnas. Atsiminimai, dienoraštis, laiškai“
 30 d. Daktaro ir magistro diplomų įteikimas Vilniaus fakultete
 30 d. „Titanike“ atidaromos dvi parodos: magistrantų baigiamųjų darbų „Planas yra viskas – planas yra niekas“ ir „Jaunojo dizainerio prizas'21“
 Senių rūmu baltajame koridoriuje veikia Ugnės Suprinavičiūtės paroda „Prigimtis“



VDA darbuotojų ekskursija Prancišaus Smuglevičiaus parodoje

Liepa

- 5 d. „Lauko ekspo“ pradeda veikti keramikės Giedros Petkevičiūtės paroda „Baltais triukšmas“
 6 d. Rektorė doc. Ieva Skauronė ir prorektorė studijoms dr. Ieva Pleikienė dalyvauja šventinėje vakaronėje Prezidentūroje
 13 d. Galerijoje „Artifex“ atidaroma Domo Ignatavičiaus paroda „Išdaiktinta“
 13 d. Architekto, buvusio VDA rektoriaus Vytauto Brėdikio laidotuvės



Birželį pradėjo veikti meno ir dizaino krautuvė „Pop-up“



Aukciono „Ars Via“ paroda



Ramūno Almino paroda „Horizontas“

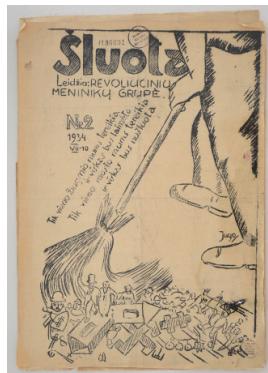
IŠ BUVUSIO REKTORIAUS JAUNYSTĖS KŪRYBOS

Per tą nuolatinį skubėjimą nedažnai prisimename, netgi stuktelėjus kiek jubiliejui, tarsi dar taip nesenai gyvenusius, bet jau kada išėjusius garsius mūsų XX a. dailės kūrėjus, klasikus. Graži išimtis, ir visai ne jubiliejui prietaikyta, birželio 8 d. Vilniaus grafikos meno centre atidaryta paroda „Vytutas Jurkūnas (1910–1993). Grafikas su fotokamera“.

Lietuvos grafikos istorijoje Vytautas Jurkūnas buvo svarbi figūra, labiausiai pasižymėjo kaip talentinges knygų iliustruotojas. Sovietmečiu jis daug metų dėstė LTSR valstybiniaame dailės institute, buvo profesorius, o 1945–1951 m. – ir rektorius (direktorius). Nors tarpukariu Jurkūnas sukūrė reikšmingų darbų, tarp jų ir pirmajį Lietuvoje modernų estampų ciklą „Žvejai“ (1937–1939), iki pastarojo meto apie dailininko ankstyvąjį ir karo metų kūrybą, aprépiantą 1929–1945 m. laikotarpi, žinojome palyginti nedaug. Kaip teigiamas parodos anotacijoje, permastytį šį dailininko kūrybos tarpsnį paskatino ne tik jo dvikryptę kūrybinę saviraišką, bet ir lig šiol nebevišintas Jurkūno fotografių archyvas, priklausantis dailininko šeimai. Nors nėra žinoma, kiek jis fotografavo, archyve išlikę daugiau nei 500 negatyvų ir kon-



Autoportretas. 1939



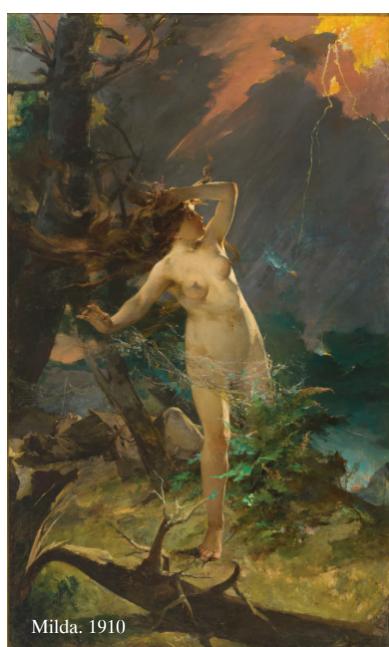
Колхоз	<u>Годжи</u>	Трудовая книжка № <u>344</u>
Сельсовет	<u>Рыбинский</u>	
Район	<u>Чухломский</u>	
		Фамилия, Имя и отчество
Выработано трудодней		
Месяц число	Написание работы	Сроки сделано (рукопись)
	<u>Тюкое тюкое</u>	<u>1-50 9 =</u>
	<u>Сунка сена</u>	<u>1-50 7 20</u>
	<u>Бояка сена</u>	<u>10 2</u>
	<u>Омбогка сена</u>	<u>10 2</u>
	<u>Челенка сена</u>	<u>4.</u>
	<u>Богзеда в чухломку 3</u>	<u>4-50 ✓</u>
		<u>28 - 80</u>
<u>24/05</u>	<u>Бояка тюк</u>	<u>011 666</u>
	<u>Бояка и омбогка</u>	<u>58 2 - ✓</u>
		<u>1-66</u>

taktinių atspaudų. Jurkūno fotografinė veikla atskleidžia ne tik naujų biografijos ir kūrybos detalių, bet ir praplečia žinias apie fotografas Kauno meno mokyklos auklėtiniu fenomena.

sūnaus Vytauto Jurkūno jaunesniojo archyvo, Lietuvos nacionalinių muziejų rinkinių ir atminties institucijų. Parodą kuravo ir katalogą sudarė Gabrielė Radzevičiūtė. *V. Jankausko reprodukcijos*

NEŽINOMA PARODA

Daugiau nei pusę metų užsiėsesus karantinu laikotarpiu praktiškai nepastebėta liko įdomi ir mūsų krašte gana unikali paroda „Pagoniškos Lietuvos tapytojas Kazimieras Alchimavičius“, skirta supažindinti šiandieninį žiūrovą su beveik nežinomu XIX a. pab.–XX a. pradžios dailininku, labiausiai išgarsėjusiu savo didelio formato paveikslais, vaizduojančiais Lietuvos senovę, o ypač pagonybės laikų istoriją ir mitologiją („Milda“, „Gedimino laidotuvės“, „Lizdeika su dukterimi Pajauta ant Perkūno šventyklos griuvėsiu“, „Margirio mirtis“ ir kt.). Dėl šios priežasties K. Alchimavičius net yra vadinamas „tapybos



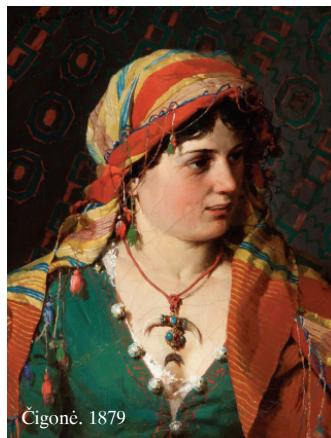
Adomui Mickevičiūnui.
Kodėl ta paroda unikali?
Taip išejo, kad Lietuvoje ilgalaiką tebuvo tik keturi Alchimavičiaus kūriniai, saugomi Lietuvos nacionaliniam dailės muziejuje: du tapybos darbai ir du piešiniai. Per 30 atkurtos nepriklausomybės metų Lietuvos kolekcininkų dėka jų skaičius išaugo, tad dailininko 180-osioms gimimo metinėms skirtoje parodoje, kuri buvo surengta LNDM Vilniaus paveikslų galerijoje (kuratorė D. Tarandaitė), parodyta net 15 įvairių žanru ir temų kūrinių, tarp ju - ir garsiosios drobės „Milda“ autorinė replika, nutapta 1910 m.

Dailininkas gimė 1840 m. gruodžio 20 d. Lydos apskritijje, gimnaziją baigė Vilniuje. Kaip 1863 m. sukilio dalyvis, kovėsi Vilniaus ir Lydos apylinkėse, po sukilio buvo iš-

tremtas į Sibirą, kur praleido šešerius metus. Po amnestijos apsigyveno Varšuvoje, mokėsi Sankt Peterburgo dailės akademijos globojamoje Piešimo klasėje ir privačioje V. Gersono studijoje, vėliau studijas tęse Miuncheno dailės akademijoje. Bene 1878 m. apsigyveno Varšuvoje, 1880 m. čia atidarė tapybos studiją, dėstė piešimą B. Pošvikovos tapybos ir skulptūros mokykloje. K. Alchimavičius mirė 1916 m. gruodžio 31 d. Varšuvoje, palaidotas Povonzkų kapinėse.

Dailininkas tapė monumentalios neoromantinės kompozicijos Lietuvos istorijos ir mitologijos temomis, Vilniaus apylinkių, kalnų peizažus, buitines kompozicijas, portretus, sukūrė paveikslų 1863 m. sukilio ir tremties temomis, paveikslų ir sieninės tapybos kompozicijų bažnyčioms. Dažnai įkvėpimo sémési iš poetų romantikų kūrybos, sukūrė 12-os paveikslų ciklą A. Mickievičiaus poemos „Ponas Tadas“ motyvais. K. Alchimavičius sukurta kompozicija „Gedimino laidotuvės“ 1888 m. Peterburge pelnė autoriai pirmajį Dailės draugijos prizą, o 1889 m. Paryžiuje – aukso medalį. 1890 m. drobė „Milda“ Tarptautinėje dailės parodoje Berlyne ivertinta mažuoju auksu medaliu.

Kazimiero Alchimavicius kūryba paliko ryškų pėdsakų Lietuvos ir Lenkijos dailės istorijoje. Gaila, kad Lietuvoje šis kūrėjas yra mažai žinomas. Jo garsinimui nelabai ką davė ir minėtoji paroda, nes dėl objektyvių priežasčių ji veikė tik savaite... *Mūsų inf.*



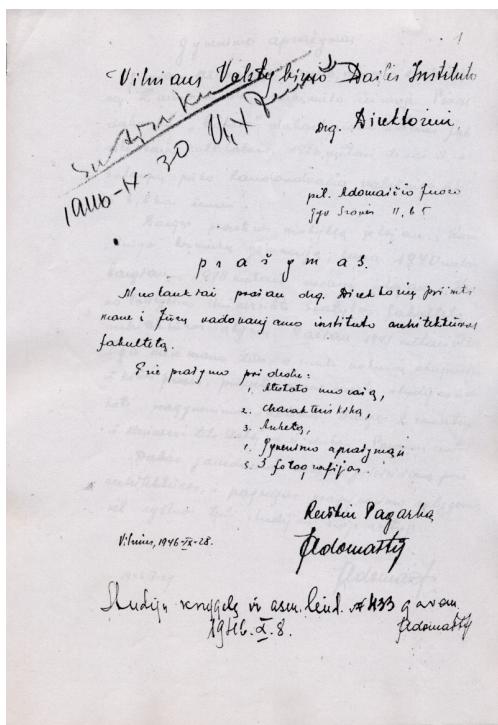
Čigogné 1879



Birutės kalno koplyčia. 1899

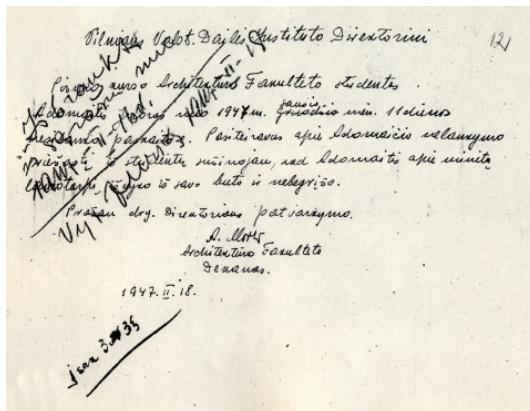
PRISIMENAME DAUMANTÀ

ARCHYVAI



J. Lukšos (Adomaičio) prašymas priimti į Dailės institutą

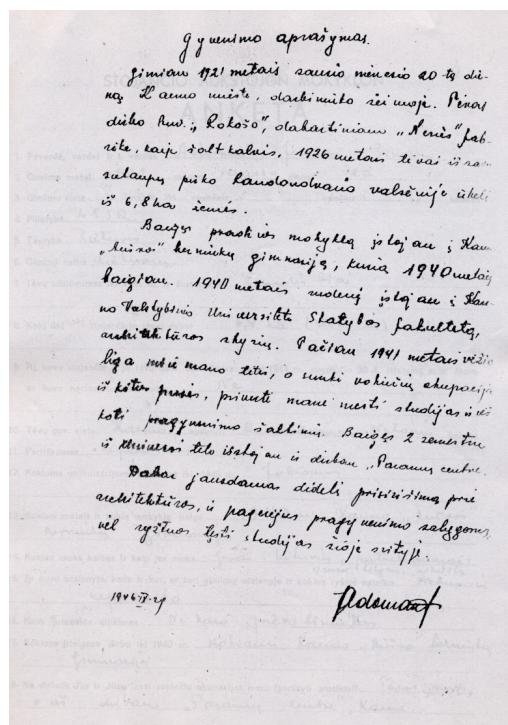
Šiais metais minime partizano Juozo Lukšos-Daumanto (1921–1951) šimtąsias gimimo metines. Savo knygoje „Partizanai“ Daumantas yra užsiminės, kad 1946 m. mėgino legalizuoti ir įstojti į Dailės instituto architektūros specialybę. Jis rašė: „Sau užsifundijau J. Adomačio pasą,



VDI Architektūros fakulteto dekano A. Morkūno pranešimas apie tai, kad J. Adomaitis nebelanko paskaitų. Direktorius V. Jurkūno rezoliucija: „Išbraukti iš sąrašų nuo 1947.II.16 d.“ 1947



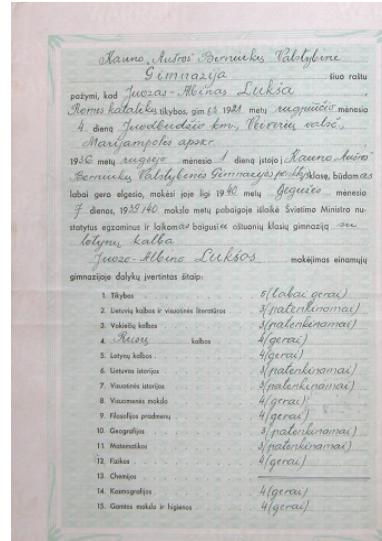
Juozo Lukšos qimimo metriku išrašas. LCVA



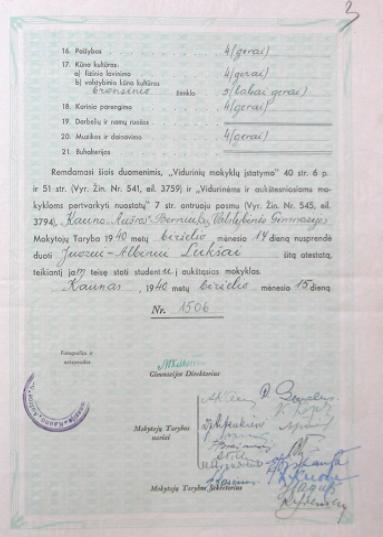
Fiktyvus J. Adomaičio „Gyvenimo aprašymas“



Juozas Lukša (Adomaitis)



J. Lukšos gimnazijos baigimo atestatas. 1940. LCVA

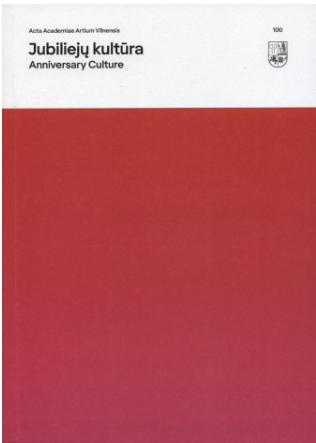


karinį bilietai (baltą bilietai), socialinės kilmės pažymėjimą ir atestato nuorašą". Taip pat minėjo, kad laikęs tik vieną stojamajį egzaminą, kad institutė buvo sutikęs kelis senus pažystamus. Norėdama patikrinti šiuos faktus, VDA bibliotekos rečia spaudiniui skyriaus vedėja doc. Janina Bielinienė prieš ketvirtį amžiaus pervertė išlikusią archyvinę medžiagą ir VDA archyve iš tiesų aptiko studento Juozo Adomaičio bylą. Joje Juozas Lukšas ranka rašytas 1946. IX. 28 prašymas priimti į Institutą, netikras gyvenimo aprašymas, netikra stojančiojo anketa, neva Raudondvario valsčiaus partorgo parašyta charakteristika ir tikra nuotrauka. Yra ir spalio 3 d. išlaikyto stojamojo egzamino lapelis. Beje, egzaminą priėmė buvęs J. Lukšas kurso draugas iš studijų Vytauto Didžiojo universitete laikų, VDI dėstytojas Simonas Ramunis. Spalio 8 d. Juozas priimtas studentu į Architektūros fakulteto I kursą. Naujam studentui paskirta stipendija – 220 rb. Taciai mūsų mokykloje J. Lukša (Adomaičius) studijavo neilgai. Jau 1946-ųjų pabaigoje, kai pora mėnesių nepasirodė paskaitose, vybė suskato dingusio studento iešojo gimtinėje, bet iš Raudondvario o atsakyma, kad čia toks negyvena.

instituto vadovybė suskato dingusio studento ieškoti jo tariamoje gimtinėje, bet iš Raudondvario valsčiaus gavo atsakymą, kad čia toks negyvena. 1947 m. vasario 18 d. J. Adomaitis, kaip nelankantis paskaitų ir praktikos užsiėmimų, išbrauktas iš studentų sąrašo...

Surasta archyvinė byla padėjo įrodyti, kad J. Lukša tikrai kurį laiką studijavo mūsų mokykloje. 1996 m. rugpjūto 27 d. J. Bielinienė apie savo atradimą paskelbė savaitraštyje „Dienovidis“. Po metų, Prano Morkaus iniciatyva, garsaus partizano atminimas Akademijoje deramai įamžintas – atidengta atminimo lenta (aut. Darius Zablockis).

Prisimindam garsų mūsų Akademijos studentą čia publikuojame keletą dokumentų iš minėtos J. Adomaičio bylos, taip pat iš J. Lukšos studijų Vytauto Didžiojo universiteto Statybos fakultete bylos, kuri saugoma Lietuvos centriniai valstybės archyvai.



Jubilieju kultūra. V., 2021

Sudarytojos

Lina Michelkevičė, Tojana Račiūnaitė

Acta Academiae Artium Vilnensis 100-asis numeris, skirtas jubiliejaus reiškiniu kultūroje apmasyti, jubiliejam kurtais dailei kaip savitai meno istorijos sričiai ir savitai jos refleksijos rūšiai pristatyt. Vienna svarbiausių jubiliejaus šventimo ar minėjimo paskirčių – suaktyvinti atmintį, sutelkti dėmesį į konkretų asmenį, instituciją, kultūros reiškinį. Pasirinkus tokią temą norėta atkleisti, kaip pasireiškia atmin-

ties suaktyvinimas, kokius pėdsakus jis palieka kultūroje, koks vaidmuo šiam procese atitenka vizualinei komunikacijai, regimajam atminties žadiniui, ikykio tvermės ir reikšmės fiksavimui. Klausta kaip gimbsta jubiliejinių, minėjimų ir iškilmui kūrinių, vizualinės kultūros artefaktai ir kaip jie gyvuoją jubiliejiniams metams praėjus? Ar tebegyvuoją? Knijoje skelbiami penki moksliniai straipsniai ir trys meniniai tyrimai, greta pateikiamas vien iki šiol išleistų AAAV numerių turinys, taip iš esmės fiksuojama jubiliejinė paties žurnalo istorija.



VDA Architektūros katedros absolventai 2021. V., 2021

Sudarytojai D. Rudokienė, J. Balkevičius

Šiais metais VDA Architektūros katedrą baigusiu 25 vientisųjų studijų magistrų ir 7 magistrų baigiamuosius darbus pristatantis katalogas.



In memoriam

Vincui Vienožinskiui

1930 – 2021

...Vincas įeidavo nepastebimai, létai, atsargiai, atsistodavo tarpdury didžiojo kambario kur vykdavo parodos atidarymas, ar kokie pokalbiai su studentais-plenerista, stovėdavo ir klausydavosi mūsų kalbų tarsi kokia dvasia, pasiuntinys savo tévo (Justino Vienožinskio) dël kurio mes čia ir būdavome – pradžioj per studentų praktikas, paskui kurdami J. Vienožinskio memorialinį muziejų, o po to darydami čia parodas ir plenerus. Prakalbédavo paklaustas, taupiai papasakodavo kokį prisiminimą ar rūpestį dėl dabarties, ar apie būsimo muziejaus eksponatus – tévo radiją, baldus, kuriuos restaurauja mūsų Telšių fakulteto studentai. Už jį daugiau kalbédavo jo žmona Aldona... Vieną parodą pavadinome „Jš vienos šaknies“, kai didžiajam salone kaboto Tapybos katedroje dirbusių ir tebedirbančių dėstytojų darbai. Buvojom kartu ir Justinas Vienožinskis, ir Antanas Gudaitis, ir Ričardas Vaitiekūnas, Kostas Dereškevičius, Vytautas Šerys, Petras Repšys ir visi kiti dabar tebetęsiantys vienožinskiškos šaknies tradiciją.

Man didžiojo dailininko sūnus Vincas kad ir ne dailininkas (jisai ir jo Aldona – geologai) buvo tarsi tévo tasa. Aukštasis, tiesus, prakaulus, mažakalbis, jautei, kad šalia vienožinskiško instinkto gyvent, kurt, šalia valios, darbštumo, siekio tiesos, tikėjimo, savyje nešiojo ir gilią širdgélą, kurią išgyveno jau aštuoniolikmetis, kada sovietų valdžia atėmė iš šeimos gimtają sodybą – ūki, kurį Vienožinskiai – tévas, seneliai puoselėjo dar nuo devyniolikto amžiaus pabaigos, kurioje – visos giminės šaknys, gyvenimo būdas ir valstietiškas, ir inteligenčiškas, ir tévo didžios kūrybos vieta – tų aukštaitiškos dvasios lyriškų peizažų su gimbata sodyba, kūdromis, ežerais, paežerėmis, tarsi téšinių kunigo poeto A. Vienažindžio – tévo dėdės – dainuojamoms cilėms.

Tévui čia jau nebeteiko sugrįžt, sugrįžo sūnus Vincas, Tévynei atgavus nepriklausomybę. Sugrįžo į išdraskytą, sugriautą giminės lizdą, atkūrė ji, atstatė kartu su Aldona, savo vaikais ir anūkais, o dabar čia klega ir proanūkių balsai...

Dukra Nijolė, perėmusi namų, o ir muziejaus, vairą, o kartu ir rūpesčius, organizuoja sodyboj tapybos plenerus, kūrybines vaikų stovyklas, kitus renginius, tēsdama ir saugodama šios mūsų kultūrai svarbius Vienožinskiškos vietus ir šaknies dvasią.

Ilsėkis, mielas Vincai, mūsų Akademijos bičiuli, savo žemėj visai šalimai gimbtosios sodybos, mažytėse giminės kapinaitėse šalia savų, artimujų... Nuosirdžiausiai užjaučiame visą Vienožinskų giminę, artimuosius, ir visus pažinojusius Vincą Vienožinskį – gražų, taurų ir teisingą žmogų.

Arvydas Šaltenis

Arnas Anskaitis



Menininkas ir tyrėjas. Gimė 1988 m. Kaune, šiuo metu gyvena ir dirba Vilniuje. Domisi skaitymu kaip meninė praktika ir vizualia, erdvine bei laikine rašytinio teksto prigimtimi. Savo tyrimų praktikoje A. Anskaitis susitelkia į tai, kaip fizinių ir mentalinių rašymo potyriai skleidžiasi „erdvėje“, t. y. fizinėje plotmėje, kurią protas ir kūnas pajęgūs suvokti ir pajusti. Menininkas naudoja skirtinges medijas ir formatus, iškaitant instaliaciją, performansą, jūdantį vaizdą ir fotografiją. Dėsto VDA Fotografijos ir medių meno katedroje.

2021 m. birželio 10 d. apgynė meno projektą „Žinojimas, kurį menininkas turi savo žnioje: septyni žymėliai“ (Dailė V 002).



Birželį pražydo VDA leidyklos rožė

LIETUVIŲ DAILININKAI



Tapytojas Aloyzas Stasiulevičius (g. 1931 06 02) su dukra. V. Jankausko nuotr. 2008